

AANBIDDING

Muziek en zang in de gemeente

Vrije Baptisten Gemeente
Nieuw-Lekkerland

Samenvatting

Aanbidding is een belangrijk onderdeel het onderhouden van een relatie met God. Aanbidden kan zowel je levensstijl aanduiden als het uiting geven aan je liefde voor God. Het eerste is een stuk discipelschap, wat volgens Math. 28 een consequentie is van het willen volgen van Jezus.

Het laatste is een meer directe vorm, die in de Bijbel veelvuldig voorkomt. Dat is waar het in dit stuk over gaat.

Aanbidding kan ondersteund worden door muziek en zang. We zijn er niet op gericht om een goed gevoel te geven, maar om een sfeer van veiligheid en geborgenheid te creëren. Dit in navolging wat de Bijbel ons aanreikt over de rust die muziek kan geven in onze gedachten. Zie bijv 1 Sam 16:23. God heeft creativiteit en muzikale gaven gegeven, die gebruikt kunnen worden om God te aanbidden. Dat ze daarbij een goede invloed op mensen kunnen hebben is een welkome bijkomstigheid.

Samenvatting	2
1 Inleiding	4
1.1 Maak je liefde bekend	4
1.2 Een goed voorbeeld	4
1.3 Denk aan de ander	4
2 God liefhebben boven alles	6
3 De kern van aanbidding	7
3.1 Wat is aanbidding	7
3.2 Het doel van aanbidding	7
4 Mensen en aanbidding	8
4.1 Aanbidden, dat doe jij!	8
4.2 Aanbidding en onze rol daarin	8
4.3 Aanbidding is ook verootmoediging	9
4.4 Aanbidding is voor en door iedereen	9
4.5 Aanbidding is een opdracht van alle tijden	10
5 Geestelijke strijd	11
5.1 Geen makkelijke plek	11
5.2 Aanbidding en Gods gerechtigheid	11
5.3 God heeft de regie	11
5.4 Aanbidden, ook als we er niet aan toe zijn	12
6 Praktische uitvoering	13
6.1 Je moet ergens voor kiezen	13
6.2 Een standaard programma	13
6.3 Andere invulling	14
6.4 Intensiteit en diepgang	15
7 De zangleider	16
7.1 Waaraan moet een zangleider voldoen	16
7.2 Praktische richtlijnen	16
7.3 Valkuilen	17

1 Inleiding

1.1 Maak je liefde bekend

Het is van groot belang, dat je in een relatie kunt communiceren en jezelf kunt uiten. Dit doe je op een manier, waarvan je weet dat de ander het begrijpt en waardeert. In onze gemeente wordt met name in de zondagse samenkomsten tijd besteed aan een door God gegeven manier om onze eerbied en dank naar God toe te uiten. Door middel van muziek en zang willen we God eren en aanbidden. Daarnaast vormt het gebed een manier om je persoonlijk te uiten naar God toe. In de samenkomsten ligt het accent op lofprijzing, aanbidding en dankzegging, terwijl in het uur van gebed vaker om Gods hulp wordt gevraagd, ook wel voorbede genoemd.

Vanwege de vele mogelijke invullingen en betekenissen van aanbidding is het nuttig om de doelstelling helder te formuleren. We willen met muziek en zang een specifiek doel nastreven. Aanbidding heeft als hoofdgedachte: God liefhebben boven alles. Dat sluit aan bij de 1^e doelstelling van de gemeente in Nieuw-Lekkerland.

1.2 Een goed voorbeeld

Verder zal de taak van de zangleider nader omschreven worden. De zangleider is degene die als taak heeft om de mensen te laten zien hoe je vorm kan geven aan je aanbidding. Als zodanig is de zangleider iemand die een goed voorbeeld laat zien tot navolging.

1.3 Denk aan de ander

Ten eerste denken we dus aan God. Voor wat er zoal in een dienst plaatsvindt, zijn we ten eerste afhankelijk van God. Hij is het hoofd van de gemeente en Hij leidt deze. We willen naar zijn stem luisteren en Hem de ruimte geven. Het mag namelijk niet zo zijn, dat de vorm (hoe we de dingen doen), belangrijker gaat worden dan de inhoud (waarom we de dingen doen). Als blijkt dat de vorm de inhoud gaat beperken of er om andere redenen opnieuw over muziek en zang nagedacht moet worden, dan is dat mogelijk.

Ten tweede denken we aan de kinderen. Er zijn vele kinderen die hun eigen samenkomsten hebben. Er zijn vele zondagschool medewerkers die voor hen klaarstaan. Om hun programma werkbaar te houden, is het nodig om de tijdsduur van de samenkomst in de gaten te houden.

Ten derde denken we aan de tijd. Zonder daarbij als doel te hebben om de hand van God in de samenkomst te binden (als we daar al toe in staat zouden zijn), willen we toch een en ander beheersbaar maken. We zijn als oudsten verantwoordelijk voor het ordelijk verlopen van de samenkomsten en willen daarbij de belangen van alle gemeenteleden in het oog houden. Dat wil niet zeggen dat we het iedereen volledig naar de zin kunnen maken, maar we willen wel met wijsheid en kennis handelen.

Ten vierde denken we aan duidelijkheid. Dit gaat niet zonder afspraken met alle betrokkenen. Om een duidelijke richtlijn te geven hoe het programma er uit dient te zien, zal een 'voorbeeld' dienst als referentiepunt gebruikt worden. De inbreng van de gastheer, de zangleider en de spreker hebben allemaal invloed op het totale plaatje. Er zal voor ieders invulling een kader gemaakt moeten worden, waarbinnen ze bij voorkeur dienen te blijven. Wat de een tenslotte te veel aan tijd gebruikt, moet de ander inleveren. Daarbij is geen van dezen belangrijker dan de ander. Ieder heeft zijn voorbereiding en het is niet wenselijk als je wordt gedwongen ondergeschikt te zijn aan de ander, als de ander zich moeilijk aan de tijd houdt.

2 God liefhebben boven alles

Dit is waar alles om draait in het leven van een christen. Als je iemand liefhebt, besteed je veel tijd aan hem of haar en doe je er alles aan om het de ander naar de zin te maken. Als je God liefhebt, wil je met Hem praten en zoek je naar wat God wil doen in jouw leven. Dit is een persoonlijke opdracht aan elke christen. In de gemeente willen we dit doel praktisch maken door middel van '**Aanbidding en Gebed**'. Deze twee aspecten vormen een onderdeel van de samenkomst op zondagmorgen. Hierbij ligt het accent op dankbaarheid, lofprijzing en het grootmaken van God als onze Schepper en Vader. Daarnaast is er elke zondagavond een '**Uur van Gebed**'. Hier ligt het accent op het bidden voor de specifieke noden van de gemeente en op het persoonlijke vlak. Dit laatste zal hier niet verder uitgelegd worden.

Aanbidding is een belangrijk onderdeel het onderhouden van een relatie met God. Aanbidden kan zowel je levensstijl aanduiden als het uiting geven aan je liefde voor God. Het eerste is een stuk discipelschap, wat volgens Mat 28 een consequentie is van het willen volgen van Jezus. Het laatste is een meer directe vorm, die in de Bijbel veelvuldig voorkomt. Dat is waar het in dit stuk over gaat.

Aanbidding kan ondersteund worden door muziek en zang. We zijn er niet op gericht om een goed gevoel te geven, maar om een sfeer van veiligheid en geborgenheid te creëren. Dit in navolging wat de Bijbel ons aanreikt over de rust die muziek kan geven in onze gedachten. Zie bijv 1 Sam 16:23. God heeft creativiteit en muzikale gaven gegeven, die gebruikt kunnen worden om God te aanbidden. Dat ze daarbij een goede invloed op mensen kunnen hebben is een welkome bijkomstigheid.

Er zijn veel mensen actief op het gebied van muziek en zang. We willen op een dienende manier muziek gebruik om mensen mee te nemen naar de troon van God. Aanbidding is een doel op zich, en de muziekgroep stelt zich dienend op om dat doel meer te kunnen bereiken. Er is geen hoogstaande professionele band beschikbaar, maar wel een groep van toegewijde mensen die wil laten zien, dat je vol ontzag een intieme relatie met God mag hebben. Dat sluit zeker niet uit dat er gewerkt wordt aan het verbeteren van de kwaliteit.

Eerst zullen de aspecten rondom aanbidding nader worden beschreven. Daarna wordt de rol en de vereisten voor de zangleider nader toegelicht

3 De kern van aanbidding

3.1 Wat is aanbidding

Als je het hebt over aanbidding, dan heb je het over een verzameling van veel dingen. De Bijbel geeft velerlei invullingen aan het oprecht en eerlijk uiten van je vertrouwen in God:

- je nadert vrijmoedig tot Gods troon, de hemel is opeens dichtbij
- je spreekt een gebed uit
- je gaat op in een lied en wordt niet geremd door de aanwezigheid van anderen
- dankbaarheid, schuldbelijdenis, verlangen, overgave, vernieuwing, vertrouwen, enz.

Er zijn vele woorden voor aanbidding: lofprijs, praise, lofoffer, worship, etc. Het woord aanbidding is het overkoepelende woord: je kunt God aanbidden met vrolijke liederen die onze dankbaarheid en liefde naar Hem vormgeven (een lofoffer, of lofprijzing of praise). Je komt dit veelvuldig in de psalmen tegen.

Je kunt Hem aanbidden in stilheid, in het overpeinzen in je hart, in het zachtjes prevelen van zijn naam (Ps 63), in alle eenzaamheid. Je kan Hem aanbidden met duizenden tegelijk, met een overvloed aan geluid (1 Sam 4:5, Ez 3:11), zodat het 'dak eraf gaat'! Er wordt in de Bijbel opmerkelijk vaak gesproken over luid musiceren, maar nooit dat het zacht gebeurde.

3.2 Het doel van aanbidding

In het maken van muziek en het zingen van liederen krijgt God de eer die hem toekomt. Heel direct en met inbreng van ziel, geest en lichaam maak je kenbaar dat God het waard is om te prijzen, te danken en te eren. Psalm 22 geeft aan, dat God troont op de lofzangen van zijn volk Israël. In bredere zin troont God ook op onze lofzangen.

Daarnaast heeft aanbidding een effect op onszelf. Het kan ons losmaken van onze dagelijkse zorgen en ons richten op Gods kracht. We kunnen steun vinden, door in oprechtheid onze stem te laten horen en onze nood bij Hem te brengen in een lied.

Als er mensen zijn, die je horen spreken of zingen over wat God doet in je leven, dan kan dit tot opbouw zijn. Dit kan je afleiden uit 1 Kor 14:13-19.

Aanbidding kan God eer geven, kan onszelf losmaken van wat ons bezighoudt en kan mensen in onze nabijheid opbouwen. Dat is een grote verantwoordelijkheid, waar we zorgvuldig mee om moeten gaan.

De muziek in de gemeente kan soms een pastorale invulling hebben, zoals David dit gebruikte om Saul tot rust te brengen. Het kan ook als wapen in de strijd gebruikt worden, zoals bijvoorbeeld in 2 Kron 20:21-22.

4 Mensen en aanbidding

4.1 Aanbidden, dat doe jij!

Hoewel we zelf de actieve partij zijn in de aanbidding, gaat het niet over ons, hoe wij voelen, beleven, ervaren, maar ware aanbidding is gericht op God en gaat over God en zijn liefde, zijn kracht, zijn koningschap. Aanbidding is als het ware aan God en jezelf vertellen hoe groot, rechtvaardig en liefdevol God is. In de Bijbel zijn hiervan vele voorbeelden te vinden. Toen het volk Israël veilig door de Rietzee was getrokken, zong Mozes samen met de Israëlieten een uitbundig lied (Exodus 15).

Als Maria door de Heilige Geest zwanger is van Jezus en Elisabeth ontmoet, aanbidt ze God met de volgende woorden: *'Mijn ziel prijst en looft de Heer, mijn hart juicht om God, mijn Redder: Hij heeft oog gehad voor mij, zijn minste dienares.'* (Lucas 1: 46 e.v.) Aanbidden is dus uitspreken, proclameren wie God is, hoe Hij is en wat Hij heeft gedaan, doet en zal doen. Als eerbetoon voor God en als herinnering en opbouw voor jezelf. Vanaf Genesis tot Openbaring kunnen we lezen over het belang van het aanbidden van God.

In de psalmen wordt vaak een aansporing gegeven om de Heer te prijzen. Ps 30:13, 31:8, 42:2, 57:9, 103:1, 108:2 en 131:2 spreken van de ziel van de dichter, die dorstig is of verlangend naar de aanwezigheid van God. Zonder een diepe studie te maken van wat je ziel precies is, is het duidelijk dat het om meer gaat dan het verstand alleen. Je proeft hierin een bovenmatig verlangen, zowel van de wil, het verstand en het gevoel om de Here de eer te geven die Hem toekomt. Dit sluit mooi aan bij de doelstelling als verwoord in het vorige hoofdstuk.

4.2 Aanbidding en onze rol daarin

Door middel van muziek wordt er een sfeer van openheid gecreëerd, waarin je je gevoelens en emoties kan uitspreken. Het is als een vlot, waarop je met de stroom mag meedrijven. We zijn niet uit op het uitlokken van emotionele ervaringen; dat zou immers de echtheid en de oprechtheid kunnen aantasten. Daarnaast wordt het uiten van emotie soms niet begrepen; denk eens aan hoe Michal haar man David verachtte omdat hij in zijn onderkleed voor de ark uit danste. Emotie wordt niet altijd door de ander begrepen. Maar als het dan toch gebeurt, dan kan het een aanstekelijk effect hebben. Het blijkt dat we diep van binnen soms ook de behoefte hebben om 'voor de ark uit te dansen'. Alsof we het juist wel graag zouden willen uiten. Emotie voegt dan iets toe aan je geloofsbeleving.

Mag je dan wel iets vernieuwends brengen, in de wetenschap dat mensen daar niet mee zijn opgegroeid? Mag je met een lied verlangens opwekken of je gevoel laten spreken? Je mag jezelf zijn, en toch een vorm vinden om je te uiten. Een wijs man heeft daarover eens gezegd: *'Je hoeft niet aan te leren wat allemaal zou kunnen, maar je moet afleren om niets te doen.'* Aanbidding is een actieve bezigheid die je met verstand, ziel en lichaam doet.

Als je over muziek en zang nadenkt, besef je dat je balanceert op de rand van verstand en gevoel. Als je met je verstand tegen iemand zegt: 'Ik houd van je!', dan zou het niet goed zijn als je daarbij niets voelt. We zijn van nature geneigd om met ons verstand te handelen. Dat is erg vertrouwd en je houdt daarbij de controle over de situatie. Maar geeft het daarmee volledig weer hoe we er nu werkelijk in staan?

4.3 **Aanbidding is ook verootmoediging**

Aanbidding is ook verootmoediging. Als we geconfronteerd worden met Gods heerlijkheid, met zijn heiligheid, met zijn licht, met zijn goedheid, dan worden onze zonden en duistere kanten plotseling ook goed zichtbaar. Een willekeurig raam kan er prachtig en blinkend uitzien, totdat je door dat raam naar de felle zon kijkt... Ineens zie je op datzelfde raam viezigheid, vlekken, butsen en krassen. Zo is het ook met ons leven: Als ons leven, onze woorden, ons gedrag en onze motieven in het schitterende en heldere licht komen van Gods licht, majesteit, heiligheid en heerlijkheid, dan kan het ons zo'n pijn doen en ons klein maken, omdat er letterlijk zoveel dingen aan het licht komen die gewoonweg niet goed zijn en ook niet goed te praten zijn. Muziek en stilte kan ons helpen ons klein te maken voor God om (opnieuw) te beseffen hoe groot en hoe vergevend Hij is.

4.4 **Aanbidding is voor en door iedereen**

Veel christenen uit traditionele kerken denken dat lofprijs en aanbidding iets is voor ándere christenen, bijvoorbeeld voor evangelische christenen, maar niet voor hen. 'Ik beleef dat nou eenmaal niet zo', of 'het past niet bij mij', zijn veelgehoorde redenen om bijvoorbeeld in diensten geen structurele tijd vrij te maken om God te aanbidden. Veel diensten zijn daarom gecentreerd rond het Woordverkondiging. In onze gemeente is dat anders. Naast de verkondiging van het Woord, is er ook een dienst van aanbidding ingesteld, als een volwaardig onderdeel van de dienst met oude psalmen, nieuwe liederen, tijd voor stil gebed, en andere elementen. Een tijd waarin de gemeente ruimte krijgt om God te loven, te prijzen of juist in stilte te aanbidden.

Aanbidding kent naast deze bekende vormen nog andere verschijningsvormen:

- vrijmoedig uitspreken van een gebed
- profetie, spreken in tongen
- handen opheffen, knielen, dansen, zwaaien met vlaggen, etc.
- getuigenis
- schuldbelijdenis (alleen of met meerderen)
- vervulling met Gods Geest
- nieuwe toewijding
- bekering

Dit zijn dingen waar we gedeeltelijk bekend mee zijn, maar met andere dingen ook helemaal niet. Er wordt echter geen prioriteit gesteld in datgene wat er wel of niet zou moeten gebeuren. We willen ons laten leiden door wat Gods Geest in iedereen uitwerkt, binnen de theologische kaders die we als gemeente hanteren.

Kol 3:16-17 zegt het als volgt:

Laat Christus' woorden in al hun rijkdom in u wonen; onderricht en vermaan elkaar in alle wijsheid, zing met heel uw hart psalmen en hymnen voor God en

liederen die de Geest u vol genade ingeeft. Doe alles wat u zegt of doet in de naam van de Heer Jezus, terwijl u God, de Vader, dankt door hem.

Ef 5:18 heeft woorden van dezelfde strekking. Vervulling met de Geest heeft als uitwerking dat we gaan zingen met ons hele hart tot Gods eer!

Het is wenselijk dat iedereen tot een stuk aanbidding komt. Het komt jezelf tenslotte ook ten goede. We zoeken naar een toegankelijke manier van muziek en zang. Het kan zijn dat een enkeling een blokkade kan opwerpen voor iedereen, door aanstoot te nemen aan wat er gebeurt. We moeten daarbij goed onderscheiden of het echt aanstotelijk is wat er gebeurt (volgens Gods maatstaf), of dat deze persoon geen raad weet met wat er op dat moment gebeurt. Een stuk onderwijs kan verhelderend zijn voor de gemeente om beter te begrijpen waar aanbidding om gaat.

4.5 Aanbidding is een opdracht van alle tijden

We weten dat in de tijd van het Nieuwe Testament de diensten in de tempel gebruikt werden om het Woord te verkondigen en uit te leggen, maar we lezen ook regelmatig dat er tijd was om God te loven, zoals de discipelen dat deden, net nadat Jezus was opgevaren.

Het is goed en belangrijk om te weten dat het voor de Nieuwtestamentische gemeente heel normaal was om God in de tempel te loven, maar het is nog belangrijker om te weten dat loven en aanbidden geen optie is, maar een opdracht. Een opdracht die God aan ons en Zijn gemeente geeft, omdat Hij van ons houdt en omdat Hij als geen ander weet wat voor geestelijke en krachtige uitwerking het heeft als wij Hem aanbidden. Het volk Israël krijgt in Deuteronomium al te horen dat ze alleen ontzag voor de Heer moeten hebben en dat ze Hem alleen moeten aanbidden. Jezus zelf haalt deze woorden aan als Hij door satan wordt verleid om in aanbidding voor hem neer te vallen. Hij zegt dan tegen satan: 'Er staat geschreven: *'Aanbid de Heer, uw God, vereer alleen Hem'* (Lucas 4:8). Jezus geeft geen goede suggestie, maar een opdracht. Hij zegt niet: 'Als je je er prettig bij voelt kun je eventueel God aanbidden.' Hij zegt: *'Aanbid de Heer, uw God, vereer alleen Hem'*. Dat gold voor toen en voor nu. Maar als ik helemaal niet in de stemming ben om te aanbidden? Als mijn omstandigheden zwaar zijn, hoe moet dat dan? Dan nóg nodigt God u en mij uit om Hem te aanbidden.

De psalmen zijn een aaneenschakelijking van opdrachten om God te prijzen en te danken. Veelvuldig wordt er gezegd: 'loof de Here mijn ziel', terwijl in de grootste lofpsalm (150), aan alles wat adem heeft wordt gezegd de Here te loven met alles wat je hebt. Het is niet slechts een optie, maar een Bijbelse aansporing om hieraan gevolg te geven.

5 Geestelijke strijd

5.1 Geen makkelijke plek

Het blijkt in de praktijk dat in vele gemeenten het onderwerp 'aanbidding' leidt tot discussie. Er is geen samenkomst of er gaat wel eens wat mis in de afstemming. Maar wat is er mooier dan dat we, ondanks ons menselijk falen, toch onszelf in aanbidding geven aan God? Dat we, ondanks onze menselijke beperkingen en culturele verschillen, God de eer kunnen geven is genade van God zelf.

De mensen die actief zijn in de muziek zijn geen volleerde professionals. In de Bijbel vind je in sommige gedeelten dat er zangers waren die speciaal daartoe aangesteld waren door de regering.

Dit gedeelte mag ons aansporen om te werken aan een stuk kwaliteit, wat de gemeente ten goede zal komen.

Toch is het vaak moeilijk gebleken om dwars door alle menselijke dingen heen, God te zoeken en Hem, niet beïnvloed door anderen, openhartig te prijzen en te danken. Wat kunnen we onszelf laten misleiden door de afkeuring van anderen, onder de onbekendheid met wat de Bijbel ons aanreikt of door onze zonden. Laten we hier eens verder op ingaan.

5.2 Aanbidding en Gods gerechtigheid

Amos 5:21-23 geeft een duidelijke opdracht:

Ik heb een afkeer van jullie feesten, ik wijs ze af, jullie samenkomsten verdraag ik niet. Ik schep geen behagen in de brand- en graanoffers die jullie mij brengen; de vetgemeste beesten van jullie vredeoffers keur ik geen blik waardig. Bespaar mij het geluid van jullie liederen; de klank van jullie harpen wil ik niet horen. Laat liever het recht stromen als water, en de gerechtigheid als een altijd voortvloeiende beek.

Het is God een doorn in het oog als zijn opdrachten met voeten worden getreden. God is een heilig god, die niet toestaat dat aan recht en rechtvaardigheid wordt getornd. In bredere zin is het altijd goed om de zonden die er zijn in je leven, voor God te belijden. Daarnaast vraagt God om niet in de zonde te blijven en te volharden in een zondige levenswijze. Dit tast de echtheid van je aanbidding tenslotte aan.

5.3 God heeft de regie

Als je in de Bijbel leest, wanneer mensen God prijzen, dan neemt God de regie over. Neem bijv 2 Kron 5:11-14:

Op het moment dat de priesters uit het heiligdom naar buiten kwamen – alle priesters hadden zich zonder uitzondering geheiligd, ook zij die volgens het rooster geen dienst hadden, en alle Levitische zangers, te weten Asaf, Heman, Jedutun en hun zonen en broers, gekleed in fijn linnen, stonden met hun cimbalen, harpen en lieren aan de oostkant van het altaar klaar, en ook nog honderdtwintig priesters met trompetten –, op dat moment moesten de blazers en zangers samen muziek ten gehore brengen ter ere van de HEER. Zodra het

geluid van de trompetten, cimbalen en andere instrumenten opklonk en de zangers de lofzang aanhieven: 'De HEER is goed, eeuwig duurt zijn trouw,' vulde de tempel, het huis van de HEER, zich met een wolk. De priesters konden hun dienst niet meer verrichten, want de majesteit van God vulde de hele tempel.

5.4 Aanbidden, ook als we er niet aan toe zijn

Dat klinkt heel vreemd en lijkt op het eerste gezicht niet te kunnen: God aanbidden terwijl onze omstandigheden daar niet mee rijmen. En toch is dat het vreemde – en mooie, het bizarre – en ontspannende - van aanbidding: het gaat om God en wij (of onze omstandigheden) hoeven niet eerst goed te zijn, voordat we God kunnen aanbidden. We mogen God aanbidden – Hij roept ons daartoe op – hoe we ons ook voelen en wat we ook meemaken. We kunnen God onder alle omstandigheden aanbidden omdat ons leven bij Hem veilig is (Psalm 27:1 e.v.), ons leven dat hier en nu bestaat en doorgaat voor eeuwig als we kinderen van God zijn. We kunnen Hem altijd danken om het grootste wonder dat er bestaat: dat zijn Zoon voor ons, voor jou, voor mij stierf om de toegang tot God weer vrij te maken, zodat wij voor eeuwig bij Hem mogen horen. Wat er ook gebeurt in ons leven: dat blijft staan. Er is niets, maar dan ook niets dat ons kan scheiden van Gods oneindige liefde! Wat een wonder, wat een genade, wat is God groot en liefdevol!

We kunnen onszelf geremd voelen vanwege de aanwezigheid van anderen. 'Wat zou de ander ervan vinden als ik mijzelf oprecht uit in aanbidding naar God toe?', zou je kunnen denken. Het is helemaal niet verkeerd om te bedenken wat de ander aan jouw leven kan zien. Het is misschien niet zo goed om daardoor jezelf te belemmeren. David had dit ook kunnen beseffen, maar hij vond het belangrijker om God te eren en daarbij de smaad van zijn eigen vrouw te verdragen.

Wat zou het mooi zijn als we elkaar zouden toestaan, dat we op onze eigen wijze en op een oprechte manier God zouden aanbidden. Dank God dat de ander het op zijn eigen manier kan doen, zoals God het hem of haar ingeeft.

Aanbidding is een geestelijke strijd. Als er iemand op uit is om onze aanbidding te laten stranden, dan is het de satan zelf. Die is er o puit om zelf aanbeden te worden (zie Luc 4), terwijl wij weten dat we God alleen moeten aanbidden. Laten we de Bijbel serieus nemen, en niet elkaar een wet opleggen. Laten we de geestelijke strijd aangaan en niet elkaar bestrijden.

6 Praktische uitvoering

6.1 Je moet ergens voor kiezen

De manier waarop uitvoering gegeven wordt aan aanbidding, is mede bepaald door de volgende factoren:

- culturele achtergrond van mensen.
- reactie op ervaring uit het verleden. Als je gemerkt hebt, dat een enkel aspect van muziek of een bepaalde stijl overbelicht werd, met oppervlakkigheid en eenzijdigheid als resultaat, ben je eerder geneigd om dit gebied te vermijden.
- voorkeur voor muziekstijl, ritme, sfeer of juist een gebrek aan voorkeur.
- mogelijkheden van de band.

De stijl van aanbidding waar wij ons prettig bij voelen, zegt veel meer over onze culturele achtergrond dan over onze theologie. Discussies over aanbiddingstijl zijn bijna altijd sociologische discussies of gaan over persoonlijkheid verpakt in theologische termen. Geen enkele muziekstijl is dan ook heilig. Christelijke muziek bestaat niet, het is de tekst die een lied geestelijk maakt. En het is de persoon die een muziekstuk of een lied tot aanbidding verheft.

Er is gekozen voor een muziekstijl, die aansluit bij de hedendaagse muziekcultuur. Er wordt doorgaans gezongen uit 'Opwekking'. Ook de oude psalmen hebben een plek. Er is ruimte voor liederen uit andere richtingen, en er worden ook liederen zelf geschreven. Er is derhalve een ruime variatie in liederen: van gedragen en rustig tot vlot en vrolijk gestemde liederen.

6.2 Een standaard programma

Door de grote hoeveelheid liederen kan het moeilijk zijn om een programma op te stellen. De persoonlijke voorkeur van degene die de liederen uitzoekt is dan op te merken. Daar is niets mis mee. Wat verwarrend kan zijn, is dat er teveel geëxperimenteerd wordt met de invulling. Aangezien we met verschillende groepen te maken hebben (beamer, gastheer, gemeente), is het belangrijk dat deze groepen kunnen volgen wat de zangleider wil doen. Het komt de aanbidding niet ten goede als er teveel onduidelijkheid is.

Het is goed om een bepaalde volgorde aan te houden, zonder dat je tot een strikte liturgie vervalt. De richting is belangrijk, de preciese invulling kan dan een persoonlijk accent krijgen. Deze volgorde kan na verloop van tijd eens wat anders ingevuld worden, maar dit vereist een goede communicatie naar alle betrokkenen.

Onderstaand overzicht beschrijft hoe een dienst er normaal gesproken uit ziet. Vetgedrukt de kenmerken van elke onderdeel.

13:30 Aanvang

De zangleider begint met een **lied** om de aandacht van iedereen erbij te krijgen.

13:35 Opening

De gastheer opent met het **lezen** van een tekstgedeelte, spreekt een **gebed** uit en noemt de mededelingen. Dit kan heel kort en functioneel zijn. Een gastheer straalt gastvrijheid uit. Maak het daarom niet te zwaar en voorkom confrontatie.

13:40 Jarige kinderen

De zangleider laat het lied zingen wat de kinderen op mogen geven. Het was daarbij gebruikelijk om een mini-gesprek aan te gaan met het kind, maar daarbij gaan we voorbij aan waar het om gaat: het kind mag een **lied opgeven**. Als het een heel lang lied is, dan mag je gerust kiezen voor een kortere uitvoering (onder het voorspel van het kinderlied gaat de collecte rond).

13:45 Kinderen gaan naar de zondagschool

De zangleider heeft hierbij de taak om de **aandacht** van de mensen te blijven houden. Zet bijvoorbeeld een nieuw lied in of laat de muziekgroep een lied spelen. Geef zo min mogelijk aanleiding om de mensen te laten praten.

13:45 Aanbidding / gebed

De zangleider is in principe vrij hoe het volgende half uur ingevuld wordt. Om het **eenparige en gezamenlijke aanbidding** te laten zijn, is het van belang dat iedereen daarin mee kan doen. Dit bereik je bijvoorbeeld door niet al te veel onbekende liederen te zingen. Een zangleider moet daarbij niet te veel praten; daar is de spreker voor.

Je kan afsluiten met **gebed**. Je kan daarvoor inbreng uit de gemeente vragen.

14:15 Prediking

De spreker neemt het van de zangleider over. De **woordverkondiging** staat centraal. Soms wil de spreker een lied laten zingen. Dit kan het beste in de week van te voren al bekend zijn. Als het niet uitkomt, dan dit in overleg met de spreker beslissen.

14:55 Afsluiting

De gastheer neemt het na de spreker over en sluit af met **gebed** of het uitspreken van een **zegen**.

15:00 Slotlied

De zangleider heeft een passend **slotlied**. Zorg dat dit een bekend lied is.

Alles wat met muziek te maken heeft, wordt aan de zangleider overgelaten. Deze volgorde is een leidraad, om datgene wat je als zangleider wilt doen, zo effectief mogelijk over kan brengen aan de gemeente. Het is goed als de gemeente ongeveer weet wat er gaat gebeuren; dat maakt het meer vertrouwd. Het is tevens goed voor het team, omdat het dan over het algemeen beter loopt. Zeker voor een wat minder goed getrainde groep.

6.3 Andere invulling

Als er kinderen worden opgedragen, of een oudste / diaken wordt aangesteld, vraagt dit meer tijd aan het begin van de dienst. De zangleider kan hier op inspringen door een lied minder te zingen.

Als er een getuigenis is, dan kan dit in het aanbiddingsblok ingepast worden. Dit zal tussen de zangleider en gastheer afgestemd dienen te worden. Het liefste dient dit al voor aanvang van de dienst bekend te zijn, maar dat kan niet altijd.

Er kan ook sprake zijn van een doopdienst of speciale diensten, zoals bij het uitzenden van zendingswerkers. Daarvoor is het bovenstaande schema niet altijd toereikend. Het voert te ver om ze allemaal te willen beschrijven. Een goede

afstemming tussen alle betrokkenen is daarbij het middel om verrassingen te voorkomen.

6.4 Intensiteit en diepgang

Zangleiding is meer dan het uitzoeken van wat liederen. Het gaat verder dan alleen maar de tijd opvullen tussen opening en preek en tussen preek en afsluiting. Zangleiding omvat het leiding geven aan een groep mensen, het met zorg selecteren van liederen en ze in een juiste volgorde plaatsen. Als zangleider vervul je een centrale rol.

- Met duidelijke zangleiding weet de gemeente wat er gaat gebeuren en kan de band goed aangestuurd worden.
- Door de juiste liederen in de goede volgorde te zingen, week je mensen los van eigen gedachten en neem je ze mee naar Gods troon.
- Met bezielende leiding zal de manier van zingen de mensen enthousiast maken, waarbij met vrijmoedigheid God geëerd wordt.
- Met een goed voorbereid programma houdt of krijg je de aandacht en bewaar je de rust, zelfs als er andere elementen (collecte, kinderen naar de zondagschool) voor afleiding zorgen.

7 De zangleider

Zoals gezegd is de zangleider de centrale persoon in het leiden van de aanbidding. Het zal duidelijk zijn dat om in die centrale plek te kunnen functioneren, er aan een aantal voorwaarden voldaan zal moeten worden. Te denken valt aan persoonlijke eigenschappen en kwaliteiten.

7.1 Waaraan moet een zangleider voldoen

Als zangleider is het van het grootste belang, dat je open en helder contact hebt met de band en met de gemeente. Hij moet op eenvoudige, maar wel duidelijke manier aangeven wat hij wil dat er gebeurt. Daarbij houdt hij grip op de situatie. Je hebt daarbij de keuze uit de volgende opties:

- Je volgt je programma, wat je tenslotte hebt voorbereid samen met het team waar je mee samenwerkt. De houding van de zangleider spreekt een duidelijke taal en kan enthousiast maken of juist remmend werken.
- Je volgt een meer dynamisch programma, waarin je je laat leiden door wat de Geest bewerkt. Dit sluit veelal aan op wat de gemeente nodig heeft om de weg naar God te vinden in de aanbidding. Omdat dit een redelijke mate van improvisatie vraagt van het muziketeam, moet je er verstandig mee omgaan. Het mag niet leiden tot een langdurig solo-optreden van de zangleider of de band. De aanbidding moet in grote mate toegankelijk zijn voor iedereen.

Zangleiding heeft alles met muziek te maken en niet zo veel met prediking. Als je geen liefde voor muziek hebt, zul je die muziek ook niet kunnen gebruiken en in een programma verwerken. Muzikaliteit is van belang en essentieel om aan een band leiding te kunnen geven. Vooral de zangkwaliteiten zijn van belang, wat nogal logisch is voor een zangleider. Het blijft daarnaast van belang om niet te veel te praten; liever zo min mogelijk.

Het kan een vrouw of een man zijn, die leiding geeft aan de band en aan de samenzang. Je brengt in datgene wat je zegt geen leerstellige of theologische dingen naar voren, en bent er niet opuit om jezelf in het daglicht te stellen. Je mag wel een eigen getuigenis geven over wat God in je leven doet. Je mag ook mensen uitnodigen om serieus om te gaan met wat de kern van aanbidding is. Je taak is dus, om mensen te laten communiceren met God door de muziek en het lied heen. Dat is de doelstelling van elke zangleider: het meenemen van andere mensen naar Gods troon.

Aangezien muziek maken een redelijke inspanning vereist, en je op elkaar ingespeeld moet raken, is aanwezigheid bij de repetities noodzaak. Het is belangrijk, om voorbereid op zondag aan te schuiven. Je kan het niet aan het lot overlaten en dan maar te zien hoever je komt. Als er een aantal verrassingen zijn, geeft dat onrust en zullen mensen dat merken. Dat komt de uitvoering niet ten goede.

7.2 Praktische richtlijnen

Vanuit ervaring volgen hier een aantal praktische richtlijnen voor de zangleider:

- Stel je programma zodanig samen, dat je eventueel een lied kunt laten wegvallen.

- Ga eens naar een van de zangers of muzikanten toe en stel je programma samen vast. Dit wordt enorm gewaardeerd.
- Zoek de liederen uit, eventueel met een eenvoudig thema, en geef ze aan je team door. Zoek vooral liederen uit, die iedereen kan meezingen. Wil je een nieuw lied, dan even overleg. De muziekgroep is helaas geen 'jukebox', waarop je elk nummer kunt indrukken.
- Ga bij de muzikanten en zangers staan; dit zijn de mensen die jouw programma uitvoeren. Werk met ze samen; ze hebben zich voorbereid en willen jouw ten dienste staan.
- Bidt voor aanvang van de dienst met de muziekgroep;
- Draag hetzelfde beeld uit, of je nu in de zaal zit of zangleiding doet. Het is geen rol die je speelt, maar het is een plek waarop je de gemeente voorgaat. Dit doe je dus ook wanneer je in de zaal zit.
- Als er veel kinderen jarig zijn, probeer er dan een paar naar volgende week te verschuiven. Het is handig om een paar dagen van te voren de kinderen te vragen naar hun liederen. Dit voorkomt verrassingen op zondag. Zijn er geen kinderen jarig, dan kun je de aanwezige kinderen om een lied vragen.

Handel in een sfeer van echtheid, integriteit en toegankelijk. Deze principes zijn erg belangrijk.

7.3 Valkuilen

Hoewel er best eens wat mis mag gaan, is het toch goed om te weten wat de ervaring leert:

- Zwart-wit gesproken: zangleiding heeft alles te maken met zingen, en niets met praten. Als er al iets gezegd moet worden, dan heeft dat betrekking op hoe je iets wilt zingen of een korte uitleg van het lied. Verklaar niet waarom je een lied wilt zingen, tenzij het een hele speciale reden heeft.
- Ga je niet verontschuldigen als er iets misgaat in een programma; niemand in de zaal heeft tenslotte jouw programma van tevoren ingezien en weet dus toch niet wat er misgaat. Ga ook geen 'preek' houden, of nadat de spreker klaar is, de preek samenvatten. Als gouden regel geldt: praten mag, maar liefst zo min mogelijk.
- De zangleider is onderhevig aan allerlei invloeden. Aangezien je vooraan staat, in de schijnwerpers, is het verleidelijk om jezelf belangrijk te gaan vinden. Elke zangleider zal als persoonlijke motivatie moeten hebben, dat het om God gaat en niet om hemzelf. Je bent diegene die, door middel van de muziek, anderen mee wilt nemen naar Gods troon.
- Bekijk van te voren hoelang de liederen duren. Zing niet alles standaard 2 keer; dat komt de inhoud van een lied niet altijd ten goede.
- Gebrek aan onderlinge afstemming. Je bent afhankelijk van de inbreng van anderen, dus spreek met elkaar en met de gastheer af hoe lang je nodig hebt.
- Proberen de zaal stil te krijgen met praten, boos kijken of zelfs felle uitroepen. Dit heeft geen zin en er gaat alleen maar meer tijd verloren. Zet bijvoorbeeld een lied in; dat overstemt iedereen en je bereikt je doel op een ontspannen manier.
- Mensen persoonlijk aanspreken. Soms komen er mensen later binnen, die dan een soort 'berisping' krijgen. Deze mensen hebben misschien nog wel even bij de zondagschool geholpen met voorbereiden en krijgen dan nog een vermaning toe. Niet doen dus; niet iedereen die later binnenkomt heeft zich verslapen.

Het kan toch nog wel eens gebeuren dat het te lang wordt. Niet alles is te vangen in een richtlijn. Dus heb begrip voor elkaar als het misgaat. We zijn er immers niet op uit om het elkaar moeilijk te maken.

Het gaat hierbij voornamelijk om het overschrijden van de tijd. Als je daar op een onjuiste manier op reageert, dan wordt het een zichtbaar probleem tussen verschillende mensen. Laten we daarvoor waken. Spreek echter gerust de persoon aan, aan wie je wilt vragen hoe de tijd uit de hand gelopen is. Dan krijg je begrip voor elkaar, dat het soms niet altijd gaat zoals je wenst.